

Informatienota

Onderwerp De gemeentelijke handhavingscapaciteit	
Nummer	2017/532941
Portefeuillehouder	Wienen, J.
Programma/beleidsveld	6.3 Openbare orde en veiligheid
Afdeling	DVV/VH
Auteur	Werkhoven, M.F.
Telefoonnummer	0235113383
Email	mwerkhoven@haarlem.nl
Kernboodschap	Op dit moment hebben alle Haarlemse wijken een eigen wijkhandhaver, die bekend is met de bewoners en de knelpunten. In de wijken wordt themagericht gehandhaafd op thema's als jeugdoverlast, afval en hondenoverlast. Het doel van de handhaving is beperking van de overlast en vergroting van de leefbaarheid. Deze doelen krijgen een nieuwe impuls door de groei van de stad, de overlast die in sommige stadsdelen groter is dan in andere, het nieuwe parkeerbeleid en nieuwe ontwikkelingen op het vlak van cameratoezicht. De inzet is om niet direct om capaciteitsuitbreiding te vragen: eerst wordt geprobeerd de bestaande handhaving efficiënter in te zetten. In ieder geval één capaciteitsvraag wordt ingebracht bij de kadernota, en dat betreft de vorming van een flexibel in te zetten team van gemeentelijk handhavers om extra inzet in projecten mogelijk te maken.
Behandelvoorstel voor commissie	Het college stuurt deze informatienota ter kennisname naar de commissie Bestuur. De aanleiding is de toezegging van burgemeester Wienen in de gemeenteraad op 28 juni jongstleden, om jaarlijks met de commissie Bestuur te spreken over het aantal handhavers.
Relevante eerdere besluiten	De wijk- en themagerichte handhaving is gebaseerd op Actieprogramma Integrale Veiligheid en Handhaving 2017 (2016/558497) , in de commissie Bestuur 12 januari 2017
Besluit College d.d. 12 december 2017	1. het college stelt de informatienota aan de commissie vast. de secretaris, de burgemeester,

1. Inleiding

Deze nota gaat over het aantal handhavers dat werkzaam is bij de gemeente Haarlem, hoe en in welke wijken zij werkzaam zijn en welk aantal nodig is, gezien verschillende ontwikkelingen die gaande zijn of verwacht worden. Het gaat hierbij om de gemeentelijk handhaver die actief is in de openbare ruimte (de ‘boa’) - en dus *niet* over de bouwkundig handhavers of brugwachters. De aanleiding van deze nota is de toezegging van burgemeester Wienen in de gemeenteraad op 28 juni jongstleden, om jaarlijks met de commissie Bestuur te spreken over het aantal handhavers. Verder is donderdag 23 juni motie 10Bis ‘Meer handhavers in Schalkwijk’ aangenomen. Met deze motie wordt het college opgedragen om in dit ‘handhavingsplan’ voorstellen met het daartoe benodigde budget op te nemen om de formatie van het Haarlemse team van wijkhandhavers te vergroten. Daarnaast wordt het college opgedragen om in de verdeling van de wijkhandhavers over Haarlem rekening te houden met de situatie in Schalkwijk.

2. Kernboodschap

De handhaving is nu thema- en gebiedsgericht

De huidige handhaving capaciteit is afgeleid van de thema- en gebiedsgerichte handhaving. De nota *Haarlem: Veilige Stad! Integraal Veiligheids- en Handhavingsbeleid 2015–2018* (IVH 2015-2018) kiest voor een themagerichte prioritering waar per gebied de mate van inzet wordt bepaald. Handhavingsthema’s zijn, evenementen, jeugd, horeca en drankgebruik, honden, dak- en thuislozen, geparkeerde fietsen, afval, uitstallingen, terrassen, wrakken, caravans, aanhangers, straatmuziek, plakken, kladden, venters en parkeren. Door de inzet op deze thema’s per gebied te bepalen, is er aansluiting met het sociale en fysieke domein. Door voor elke wijk één wijkhandhaver aan te wijzen is de handhaver bekend met haar bewoners en de knelpunten.

Medio 2017 is een enquête onder Haarlemmers gehouden. Daarin werd de vraag gesteld wat men de belangrijkste leefbaarheids- en veiligheidsthema’s vond. De top vijf van thema’s ligt grotendeels binnen het handhavingsdomein van de gemeente. Dit is te zien in de volgende figuur.

In de onderstaande tabel is te zien dat de prioriteiten per Haarlemse stadsdeel verschillen.

Prioriteiten per stadsdeel					
	Centrum	Noord	Zuidwest	Oost	Schalkwijk
Afval	X	X	X		X
Jeugd		X		x	
Honden		X		X	
Verkeersgedrag fietsers		X			
Verkeersgedrag automobilisten		X	X	X	X
High Impact Crimes					X
Parkeren			x	X	

De handhaving capaciteit hangt samen met de inzet van de politie

In beginsel is het toezicht en de handhaving in de openbare ruimte als gedeelde overheidstaak een verantwoordelijkheid voor de politie en de gemeente. De gemeente Haarlem zet handhavers in om als ogen en oren op straat inzetbaar te zijn en in te grijpen als de leefbaarheid wordt aangetast en als er sprake is van overlast of kleine ergernissen. De politie is primair aan zet wanneer het gaat om het handhaven van de openbare orde en veiligheid; zij treden ook op als er sprake is van misdrijven. Alhoewel de scheiding op papier helder is, is er in de praktijk ook vaak sprake van overlap. Immers, een overlastgevende jeugdgroep (in principe de taak van de Boa's) zou ook misdrijven kunnen plegen (in principe taak voor de politie). In die gevallen maken beide organisaties in onderling overleg afspraken over inzet en taakafbakening.

De gemeente wil zichtbare, dienstverlenende handhaving

De gemeente zet handhavers in die herkenbaar en zichtbaar aanwezig zijn in de openbare ruimte. Ze zijn aanspreekbaar voor de burger en spreken burgers aan op hun gedrag.

2017/532941 De gemeentelijke handhaving capaciteit

Bovendien zijn ze dienstverlenend ingesteld. Preventief handelen staat op de eerste plaats; sanctionerend handelen komt daarna. Ze zijn communicatief vaardig; ze trachten in eerste instantie normconform gedrag te realiseren door mensen aan te spreken en te overtuigen. De handhaver pikt ook signalen op uit de omgeving die voor de handhaving van belang zijn en zet deze door naar die partijen, binnen en buiten de gemeente, die er iets mee kunnen of moeten.

De formatie van de gemeentelijke handhaving bedraagt 36,9 fte

De thema- en gebiedsgerichte aanpak zoals die in het IVH 2015-2018 en de jaarlijkse actieprogramma's wordt beschreven wordt momenteel uitgevoerd met 36,9 fte handhavers. De handhavers zijn onderverdeeld in twee teams: het team Parkeerhandhaving, bestaande uit 14 fte, en het team Integrale Handhaving, bestaande uit 22,9 fte (exclusief leidinggevenden en coördinatoren). Deze bezetting is de ondergrens: de formatie van integraal handhavers groeit per 1 januari 2018 naar 24,5 fte vanwege het beëindigen van de bezuinigingstaakstelling. En de formatie van het team Parkeerhandhaving groeit in 2018 met 4 fte als gevolg van het programma Modernisering Parkeren. In deze notitie wordt met name ingegaan op de *integraal* handhavers; leefbaarheidsknelpunten worden hoofdzakelijk door hen opgepakt.

Met de huidige bezetting is de verhouding tussen het aantal integraal handhavers en het aantal bewoners 1 : 6952.

De handhavers werken volgens een rooster, dus ook 's avonds en in de weekenden.

In de volgende tabel is te zien op welke tijden handhavers in dienst zijn.

Team Integrale Handhaving			
	start dienst	einde dienst	bijzonderheden
maandag, dinsdag, woensdag	8.30 uur	17.00 uur	vroege dienst
	13.30 uur	22.15 uur	late dienst
donderdag	8.30 uur	17.00 uur	vroege dienst
	13.30 uur	22.15 uur	late dienst
	15.15 uur	0.00 uur	extra late dienst
vrijdag en zaterdag	8.30 uur	17.00 uur	vroege dienst
	15.15 uur	0.00 uur	extra late dienst
zondag	8.30 uur	17.00 uur	vroege dienst
maandag tot en met vrijdag	7.00 uur	15.30 uur	(extra) handhaving op daklozen, in de garages en op parkeerverbod voor fietsen rond NS station Haarlem
Team Parkeerhandhaving			
maandag tot en met zaterdag	8.30 uur	17.00 uur	vroege dienst
	14.45 uur	23.15 uur	late dienst
maandag, dinsdag, donderdag	7.30 uur	16.00 uur	(extra) handhaving bij aanvang basisscholen
Nachtdiensten, feestdagen en evenementen			
• 26 nachtdiensten van 21.30 uur tot 5.30 uur, tijdens reguliere weekenden, maar ook tijdens evenementen als Haarlem Jazz • Diensten tijdens de feestdagen en jaarlijks terugkerende evenementen als Bevrijdingspop en de Sinterklaasintocht • Diensten tijdens incidentele evenementen als Serious Request			

Vanaf 1 januari 2018 werken de handhavers van Haarlem en Zandvoort in beide gemeenten. De samenwerking heeft geen gevolgen voor de werkzaamheden die door de integraal handhavers in beide gemeenten uitgevoerd worden.

De handhavers zijn zo vaak mogelijk aanwezig in de stadsdelen

De formatie en de bezetting van de integraal handhavers is zo ingericht dat handhavers zo vaak mogelijk in de wijken aanwezig zijn. Zij werken daarbij in koppels, en opereren dus in tweetallen. De precieze inzet is afhankelijk van de wijk, de dag, het tijdstip en de meldingen.

2017/532941 De gemeentelijke handhavingscapaciteit

Uit de volgende tabellen is van drie maanden het aantal koppels in de verschillende stadsdelen af te lezen.

Aantal koppels van integrale handhaving in de stadsdelen in maart 2017						
		Centrum	Noord	Zuidwest	Oost	Schalkwijk
Ochtend	9.00 - 10.30 uur	40	17	5	7	25
	10.30 - 12.00 uur	40	14	5	10	21
Middag	13.00 - 15.00 uur	41	27	15	28	24
	15.00 - 17.00 uur	47	17	12	24	19
Avond	17.00 - 20.00 uur	35	5	2	9	4
	20.00 - 22.00 uur	25	4	3	4	4
	22.00 - 0.00 uur	6	2	0	1	2

Aantal koppels van integrale handhaving in de stadsdelen in april 2017						
		Centrum	Noord	Zuidwest	Oost	Schalkwijk
Ochtend	9.00 - 10.30 uur	36	17	4	6	14
	10.30 - 12.00 uur	34	13	8	9	14
Middag	13.00 - 15.00 uur	43	27	14	15	13
	15.00 - 17.00 uur	59	21	11	16	15
Avond	17.00 - 20.00 uur	30	8	4	5	5
	20.00 - 22.00 uur	31	11	3	5	1
	22.00 - 0.00 uur	13	2	0	6	3

Aantal koppels van integrale handhaving in de stadsdelen in mei 2017						
		Centrum	Noord	Zuidwest	Oost	Schalkwijk
Ochtend	9.00 - 10.30 uur	39	14	10	6	18
	10.30 - 12.00 uur	35	9	12	10	18
Middag	13.00 - 15.00 uur	50	29	19	17	23
	15.00 - 17.00 uur	59	29	14	18	18
Avond	17.00 - 20.00 uur	31	16	7	9	10
	20.00 - 22.00 uur	32	10	10	7	3
	22.00 - 0.00 uur	12	2	3	2	1

De cijfers in de tabellen hierboven zijn exclusief de aanwezigheid van het team Parkeerhandhaving in de stadsdelen.

De tabellen dienen als het volgend voorbeeld gelezen te worden: In stadsdeel centrum zijn in de maand maart, gedurende het tijdsslot van 9.00 uur tot 10.30 uur, veertig koppels ingedeeld geweest. In theorie betekent dat een gemiddelde bezetting van 1,29 koppels per dag. In Schalkwijk is de uitkomst voor hetzelfde tijdsslot een gemiddelde bezetting van 0,8 koppels per dag.

De relatief sterke bezetting in het centrum komt omdat de druk op de openbare ruimte in het centrum veel groter is dan in andere stadsdelen. In het centrum is bijvoorbeeld sprake van veel overlast van dak- en thuislozen. Er ligt een toezegging in het omwonendenoverleg van de opvang van de Wilhelminastraat om er vaak te surveilleren. In de praktijk betekent deze toezegging dat handhavers gedurende bijna elke dienst een ronde maken in het centrum.

Verder zijn er in het centrum veel vaker dan in andere stadsdelen controles op rijdend verkeer in het voetgangersgebied. Voor deze controles is de gelijktijdige inzet van meerdere koppels nodig.

Verder is te zien dat er maandelijks enige variatie in de bezetting per stadsdeel is. Daar liggen verschillende redenen aan ten grondslag. Soms zijn er in bepaalde wijken, gedurende enkele weken, gerichte acties, bijvoorbeeld op hondenoverlast of op afval. Een andere reden dat de bezetting per stadsdeel varieert omdat het aantal wijken, en dus het aantal wijkhandhavers, per stadsdeel varieert. Stadsdeel Noord bestaat bijvoorbeeld uit vijf wijken, terwijl stadsdeel Schalkwijk er uit vier bestaat.

De bezetting wordt ook bepaald op basis van meldingen uit de stadsdelen. In de tabel hieronder is weergegeven hoeveel meldingen en boetes er vorig jaar per stadsdeel waren.

Meldingen en boetes per stadsdeel*					
	Centrum	Noord	Zuidwest	Oost	Schalkwijk
Aantal meldingen**	1529	1759	945	849	778
Aantal boetes***	1364	134	101	50	41
*Gedurende 2016 **Categorieën: Illegaal aangeboden afval, parkeeroverlast fietsen, vandalisme en hangjongeren, geluidsoverlast, verslaafden en zwervers, dieren met eigenaar (o.a. honden), gebruik/handelen zonder vergunning, caravans, aanhangers en campers, innemen openbare grond, handelen zonder vergunning op straat, rijdend verkeer en parkeeroverlast auto's en motoren ***Exclusief parkeerboetes					

Te zien is dat het aantal boetes in het centrum het hoogst was. De cijfers per stadsdeel zullen nader geanalyseerd worden om het verband tussen handhavingsinzet, problematiek, meldingen en boetes duidelijker te krijgen.

Een van de zaken die opvalt aan de bovenstaande tabel is het lage aantal meldingen en boetes in Schalkwijk. Alhoewel de analyse van de cijfers nog niet is uitgevoerd, kan het zijn dat er onder de Haarlemmers uit Schalkwijk sprake is van een geringere meldingsbereidheid. Wat verder een rol speelt is dat handhaving op het ene taakveld meer capaciteit kost dan op het andere. Een voorbeeld is afvaloverlast in Schalkwijk. Daar wordt op basis van meldingen relatief vaak op gehandhaafd, maar de pakkans is klein (de persoonsgegevens van de betrokkene moeten maar net in het afval achtergelaten zijn), terwijl de capaciteit die het aan handhaving kost relatief groot is.

Stijging aantal inwoners niet van invloed op afhandelingstermijn meldingen

In de onderstaande tabel is cijfermateriaal over de afgelopen vijf jaar verzameld. Te zien is dat de stijging van het aantal inwoners geen negatief effect heeft gehad op de termijn waarop meldingen zijn afgehandeld, terwijl het aantal handhavers op ongeveer hetzelfde niveau is gebleven.

	2013	2014	2015	2016	2017*
Aantal inwoners	153.090	155.145	156.645	158.140	159.202
Aantal integraal handhavers (fte), exclusief leidinggevend	24,5	24,5	21,4	22,9	22,9
Verhouding inwoners t.o.v. fte	1 : 6248	1 : 6332	1 : 7319	1 : 6905	1 : 6952
Aantal handhavingsmeldingen	3148	2539	3027	3334	2384
Handhavingsmeldingen afgehandeld in drie dagen	93%	93%	91%	91%	95%
* Cijfers tot en met augustus 2017					

Meldingen en signalen dat er te weinig handhavers op straat zijn worden niet afzonderlijk gerapporteerd. Bij dit soort meldingen moet worden opgemerkt dat parkeerhandhaving sinds enige jaren hoofdzakelijk met de scanauto wordt uitgevoerd. Hierdoor zijn handhavers minder zichtbaar, maar zijn ze wel degelijk in de buurten aanwezig.

Geen verband tussen groei aantal inwoners en gevoelens van veiligheid en overlast

In de omnibusenquête worden jaarlijks cijfers verzameld over gevoelens van veiligheid en overlast. In de tabel hieronder zijn de cijfers van de afgelopen vijf jaar weergegeven. Uit de enquêteresultaten is geen verband zichtbaar tussen het toegenomen inwonertal van Haarlem en gevoelens van veiligheid en overlast. De cijfers van 2017 zijn nog niet bekend.

	2013	2014	2015	2016
Percentage Haarlemmers dat Haarlem een (zeer) veilige stad vindt	75%	81%	80%	81%
Percentage Haarlemmers dat aangeeft dat de volgende categorie overlast vaak voorkomt:				
- Jongeren	12%	13%	18%	16%
- Hondenpoep	35%	32%	36%	36%
- Afval/vuil op straat	31%	28%	40%	40%
- Dak- en thuislozen	2%	3%	4%	4%
Percentage Haarlemmers dat (zeer) veel overlast ondervindt van parkeren in de eigen woonbuurt	31%	29%	32%	31%
Percentage Haarlemmers uit Schalkwijk dat aangeeft dat overlast van jongeren vaak voorkomt	28%	29%	30%	28%
Percentage Haarlemmers dat zich in de eigen woonbuurt (zeer) veilig voelt	79%	81%	80%	80%

Extra informatie over vergelijking met andere gemeenten

Haarlemse cijfers van het aantal meldingen over de openbare ruimte, het aantal inwoners en het aantal handhavers zijn globaal vergeleken met die van andere gemeenten. Dit is gebeurd om te bepalen of het Haarlemse aantal handhavers in de pas loopt met de aantallen elders. De bevindingen zijn dat het door de diversiteit van gemeenten ingewikkeld en bewerkelijk is om deze gegevens met elkaar te vergelijken en er conclusies uit te trekken. Hierover wordt de raad later nog nader geïnformeerd.

Toename druk op de openbare ruimte is van invloed op handhavingscapaciteit

De druk op de openbare ruimte is toegenomen. Op zondagen is dit in de binnenstad merkbaar: de winkels zijn sinds enige jaren elke zondag open, wat tot een toename van het aantal bezoekers heeft geleid. De groei van het aantal bezoekers wordt geïllustreerd door de verdubbeling van het aantal overnachtingen in veertien jaar tijd, tot bijna 370.000 in 2016 (bron: Cocensus). De toegenomen populariteit van sites als Airbnb draagt hier aan bij. In de concept-beleidsnota *Structuurvisie Openbare Ruimte* wordt aangegeven dat de druk op de openbare ruimte verder blijft toenemen. Het aantal inwoners stijgt tot meer dan 180.000 in 2040 (bron: Toekomstvisie Haarlem). Waar deze ontwikkelingen tot meer overlast leiden neemt de vraag om meer handhaving toe. Overigens blijkt uit de cijfers in de bijlage dat het verband tussen een aantal indicatoren, het aantal inwoners en het aantal handhavers niet makkelijk direct gelegd kan worden. De inzet is om verder te zoeken naar zo objectief mogelijke factoren die relevant blijken voor de gewenste handhavingscapaciteit.

Uitbreiding takenpakket is van invloed op handhavingscapaciteit

De VNG wil een uitbreiding van het takenpakket van de gemeentelijk handhaver. Handhavers kunnen momenteel niet optreden tegen lichte verkeersovertredingen, zoals snelheidsovertredingen in een 30 km/uur zone, rijden door rood licht en fietsen zonder verlichting, terwijl verkeersoverlast in de directe leefomgeving voor veel Nederlanders (en Haarlemmers) een grote bron van ergernis is. Uitbreiding van het takenpakket geeft gemeenten meer mogelijkheden om keuzes te maken die beter aansluiten bij de verwachtingen van inwoners. Deze taakuitbreiding heeft niet per se tot gevolg dat ook de handhavingscapaciteit uitbreidt. De bestaande handhavers kunnen immers op meer taken ingezet worden. Tegelijkertijd wordt het tijdsbeslag van verwerken van constatering en boetes wel groter, dus er is wel invloed op de effectieve inzet.

Cameratoezicht is van invloed op handhavingscapaciteit

Het project cameratoezicht wordt uitgebreid. Ook de route van het uitgaansgebied naar het Patronaat, via de Zijlstraat, wordt voorzien van camera's. De beelden die deze camera's registreren worden, net als de al bestaande camera's, door de politie bekeken. Dit gebeurt op vrijdag- en zaterdagavond, van 23.00 uur tot 6.00 uur. Indien dit door de gemeente zou moeten gebeuren, dan is daar extra handhavingscapaciteit voor nodig.

Specifieke inzet en problemen zijn van invloed op handhavingscapaciteit

Directe invloed op de handhavingscapaciteit heeft extra inzet tot gevolg in bepaalde gebieden of onderwerpen, zoals nu het geval in het project Lelie. Deze extra inzet gaat ten koste van het reguliere handhavingswerk. Overal neemt de inzet iets af om voor een project als Lelie extra toezicht in de buurt te houden. Er komt nu ook meer informatie beschikbaar doordat er (vanuit de burgerparticipatie) meer systematisch aan bewoners gevraagd wordt welke problemen zij ervaren in hun woonomgeving.

Wanneer op basis van duurzame signalen blijkt dat rond bepaalde onderwerpen de handhaving structureel tekort lijkt te schieten, kan aanpassing van de frequentie van het toezicht of de wijze van handhaving invloed hebben op de gewenste handhavingscapaciteit. In dat kader worden nu de indicatoren van de veiligheidsbeleving nagelopen om te bezien of de oplossing daarvan noodzakelijkerwijs extra handhavingscapaciteit vraagt.

3. Consequenties

De vorming van een flexibel inzetbaar handhavingsteam

Het gemeentelijk handhavingsapparaat blijft zich ten doel stellen de overlast in de openbare ruimte te beperken en de leefbaarheid te vergroten. Deze doelen krijgen een nieuwe impuls door de groei van de stad, de overlast die in sommige stadsdelen groter is dan in andere, het nieuwe parkeerbeleid en eventueel nieuwe ontwikkelingen op het vlak van cameratoezicht. De inzet is om niet direct om capaciteitsuitbreiding te vragen. In principe blijft eerst geprobeerd worden door een zo efficiënt en effectief mogelijke inzet van de beschikbare middelen te reageren op de handhavingsvraag. In ieder geval één nieuwe capaciteitsvraag wordt ingebracht bij de kadernota 2018, en dat betreft de vorming van een nog op te richten, flexibel inzetbaar team van gemeentelijk handhavers om extra inzet in projecten mogelijk te maken. Als deze aanvraag volgend jaar wordt gehonoreerd kan dit team flexibel worden ingezet worden op kwesties, tijdstippen en locaties waar dit gewenst is. Deze wensen kunnen voortkomen uit bestuurlijke keuzes, maar ook uit signalen van de stad, als er bijvoorbeeld sprake is van afvaloverlast door Airbnb. Na de interventie van het flexibel inzetbare team kan de reguliere wijkhandhaver er verder mee aan de slag.

Als dit flexibele team wordt geïntroduceerd, gaat de inzet daarvan niet ten koste van de huidige handhavingscapaciteit. Omdat die gelijk blijft, blijft de inzet in de wijken ook gelijk. In de huidige situatie gaat extra aandacht voor een project (bijvoorbeeld het project Lelie of het project Rozenprieel) immers wel ten koste van de inzet elders. De gemeente Amsterdam kent al een dergelijk flexibel inzetbaar handhavingsteam.

4. Vervolg

Het bestaande Integraal veiligheids- en handhavingsbeleid is door de raad vastgesteld tot en met 2018. Volgend jaar stelt de nieuwe gemeenteraad het nieuwe veiligheids- en handhavingsbeleid vast in het IVH 2019 - 2022. Hiermee krijgt de nieuwe raad de mogelijkheid haar eigen prioriteiten te geven aan het integraal veiligheids- en handhavingsbeleid in de komende raadsperiode. In dit IVH 2019 - 2022 wordt een voorstel voor de concrete invulling voor het flexibel in te zetten team gedaan. Uitbreiding van de capaciteit van de integrale handhaving kost circa € 52.000 per fte per jaar, exclusief overhead. Voor het toerekenen van overhead is nog geen methode ontwikkeld terwijl zich nu een situatie aandient die om een antwoord vraagt. In de loop van 2018 wordt de methode van overheadtoerekening tegen het licht gehouden. Bij formatiewijzigingen wordt, totdat die nieuwe methode er is, normaalgesproken rekening gehouden met een overhead van bijna € 38.000 per fte per jaar. Bij handhavers is echter sprake van een speciale situatie. Zij zijn voornamelijk op straat werkzaam en hebben minder kantoorfaciliteiten dan de overige medewerkers. Dat maakt het verdedigbaar om de overheadkosten van huisvesting en ict slechts gedeeltelijk toe te rekenen. In dit specifieke geval wordt bij wijze van uitzondering een overheadtarief gehanteerd van € 31.000 per fte per jaar uitbreiding. Een (eventuele) claim wordt ingebracht in de kadernota van 2018.